

Pandemi Sürecinde “Salgın” Filminin Alımlanmasına Yönelik Bir Çalışma

A Study On The Reception Of The “Epidemic” Movie In The Pandemic Process

Beyler Yetkiner¹

Öz

Dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs (Covid-19) salgını sağlık, ekonomi, sosyal, siyaset ve çevre gibi birçok alanı etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı “Salgın” (Contagion) filminde yaşananlardan yola çıkarak pandemi döneminde gerçekleşen kimi uygulamaların izleyicilerde nasıl bir alımlama oluşturduğu Filmde okulların kapatılması, birçok yerde karantinaların gerçekleşmesi, uygulanan kimi yasaklar ve hastalığın tüm dünyayı etkilemesi gibi durumların pandemi döneminde de yaşanması filmin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Çalışmada “Salgın” filminde kodlanan mesajların nasıl okunduğuna odaklanmaktadır.

Demografik özellikleri bir birinden farklı 8 katılımcıyla bilişsel alımlama analizi yapılmıştır. Katılımcıların pandemi sürecinde filmdekine benzer olayları yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu anlamda Hall’in ortaya koyduğu “Kodlama, Kodaçıklama” yaklaşımını göz önünde bulundurularak bazı sonuç elde edilmiştir. Çalışmada Hall’un ortaya koymuş olduğu farklı okuma türlerinden olan egemen okumanın diğer okumalara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alımlama Analizi, Film, Covid 19

Abstract

The coronavirus (Covid-19) epidemic that influenced the world has affected many areas such as health, economy, social, politics and environment. The purpose of this study is to determine how some practices that took place in the pandemic period created the viewers’ feelings based on what happened in the movie “Salgın” (Contagion).

The fact that situations such as the closure of schools in the film, quarantines in many places, some prohibitions applied and the disease affecting the whole world were also experienced in the preference of the film. The study focuses on how to read the messages encoded in the movie.

In-depth cognitive intake analysis was performed with 8 participants with different demographic characteristics. It was revealed that the participants with different demographic features experienced similar events in the movie during the pandemic process. In this sense, some assumptions have been obtained by taking into account the assumptions of the “Encoding, Decoding” approach put forward by Hall. It was determined that sovereign reading, which is one of the different reading types put forward by Hall, is higher than other readings.

Keys Words: Receiving,analyzing, movie, Covid-19

Araştırma Makalesi (Research Article)

Gönderim Tarihi (Received): 12.08.2020

Kabul Tarihi (Accepted): 03.03.2021

Atıf (cite as): Yetkiner, Beyler. (2021). Pandemi Sürecinde “Salgın” Filminin Alımlanmasına Yönelik Bir Çalışma. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 35, s. 70-90, DOI: 10.31123/akil.779707

Giriş

Aralık 2019'da görülen ve "2019-nCoV" olarak adlandırılan virüs, Koronavirüs ya da Corona Virüsü adıyla biliniyor². Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 11 Şubat'ta koronavirüs kaynaklı hastalığa Covid-19 adını vermiştir. Bu hastalık DSÖ tarafından küresel salgın anlamına gelen "pandemi" olarak ilan edildi (<https://www.bbc.com>, 2020). Sağlık Bakanlığı'na göre bireylerin öksürmeleri ve aksırmaları ile ortama saçılan damlacıkların solunmasıyla hastalık bulaşmaktadır. Hastaların solunum parçacıkları ile kirlenmiş yüzeylere dokunulduktan sonra ellerin yıkanmadan yüz, göz, burun veya ağıza götürülmesi ile de virüs alınabilmektedir (<https://Covid-19bilgi.saglik.gov.tr>, 2020). Bu hastalık kısa sürede tüm dünyayı etkiledi.

Dünya genelinde ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda etkisini hissettiren Covid-19 salgını sonrası farklı yerlerde ve şekillerde kısıtlamalar uygulanmıştır. Türkiye'de de pandeminin önlemesi için bir takım önlemler alındı. Bu çerçevede yaşanan pandemi sürecinde yaşananlar "*Salgın*" filmi üzerinden incelenecektir.

Çalışmada Kültürel Çalışmalar geleneğinin en önemli temsilcisi olarak kabul edilen Stuart Hall'un "kodlama-kodaçımı" kavramının değerlendirdiği egemen, müzakereci ve muhalif okuma türlerinin, farklı statüdeki insanların nasıl bir okuma gerçekleştirdiği alımlama analizi ile incelenmiştir. Yani bu okuma türleri, saklı mesajların kişilerdeki bilişsel sürecini ele almaktadır. Pandemi esnasından, "*Salgın*" filminde gösterilen kodların, izleyen tarafından nasıl algılandığı ve okunduğu kişilerin yaşadığı gerçeklikler bağlamında incelenmiştir.

"*Salgın*" filminden yola çıkarak, filmde yaşananlar ve alınan önlemlerin günümüzde yaşanan pandemiyle benzerlikleri çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmada elde edilen veriler, "*Salgın*" filminde yaşananlara ve alınan önlemlere, katılımcıların verdiği tepkiler ve filmde verilmek istenen mesajlar analiz edilmiştir. Demirci'ye göre (<https://www.onurokandemirci.com>, 2020), "*Salgın*" filmi pandemi sürecinde en çok izlenen filmler arasında gösterilmiştir. "*Salgın*" filminin pandemi döneminde en çok izlenen film olması ve filmde de Covid-19 salgınına benzer durumların yaşanmış olması, filmi incelemeye değer kılmıştır.

Medya iletileri, mesajları metinlerin içine gizlemektedir. Bir gazete haberinden bir reklam sloganına kadar her metinde bir mesaj bulunmaktadır. Hall'a göre iletiyi yorumlayan izleyici ya da hedef kitle, mesajı yorumlamakta hatta kendi içinde tartışmakta ya da olduğu gibi kabul etmektedir. Burada alıcının kültürel ve sosyal özelliklerinin, aldığı eğitimin ve kendini içinde konumlandığı dünya görüşünün etkisi bulunmaktadır. Bu mesajların izleyici üzerindeki etkileri, iletişim çalışmalarının tarihsel olarak ilgi alanına girmiştir. Medya mesajları ya da metinleriyle ilgili çeşitli kuram ve modellerin varlığından söz edilebilir. Kültürel çalışmalar geleneği de bu tür metinlerle ilgilenen anlayışın içinde yer almaktadır.

Popüler kültür ürünlerine yönelik araştırmalar yapan kültürel çalışmalar geleneği izleyicilerin hazlarına, cinsiyetçi eğilimlerine ve beğenilerine odaklanmaktadır. Temelini Stuart Hall'ün Kodlama-Kodaçımı çalışmasının oluşturduğu alımlama araştırmaları, hedef kitlenin medya iletileri karşısındaki konumunu incelemektedir. Hall'ün modeli, izleyicilerin medya metinlerini kodlayıcıların istekleri doğrultusunda egemen, müzakereci ya da karşıt olmak üzere üç şekilde okuyacağını varsaymaktadır (Şeker, 2009, s. 106). Diğer bir deyişle alımlama analizinde, izleyicilerin medya iletileri karşısında

2 Çalışma boyunca Covid-19 olarak isimlendirilecektir.

kendilerini nasıl konumlandıkları incelenmektedir (Nisan ve Şentürk Kara, 2018, s. 88). Bu anlayış, medya metinlerinin anlamlandırılması sonucunda, izleyici veya okuyucuların verdiği tepkilerin etkili olduğu varsayımına dayanmaktadır. Burada önemli olan, izleyicilerin medya metinlerini nasıl yorumladıkları ve egemen ideolojiyle gerçekleştirilen ilişkinin düzeyidir (Yaylagül, 2014, s. 118). Medya, metinlerini oluştururken, egemen ideolojiyi tercih etmektedir. Tabi bunu yaptığında okuyucular bunu doğrudan kabul etmezler. İnsanların sosyal koşullarının farklı olması bunda etkili olmaktadır. Toplumsal koşulları benimseyen kişiler, egemen bir okuma gerçekleştirilmektedir (Hall, 1980, s. 135). Kodlanan metinde, kişiler kendilerine uygun bir okuma yapmakta ve başka anlamlara gelecek iletiler oluşturabilmektedir (Hall, 2005, s. 97).

Bu çalışmada "Salgın" filminin verdiği mesajların ya da okumaların pandemi sürecinin yaşanmasıyla daha da görünür olacağı düşünülmüş ve bu iletilerle ilgili alımlama analizi yapılmıştır. 25.05.2020 ile 28.05.2020 tarihleri arasında 8 katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmada, bilişsel alımlama analiziyle ve zamanın ruhuna³ uygun bir şekilde online gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda 4 kadın ve erkek katılımcıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada örneklem olarak seçilen katılımcıların eğitim, kültürel düzeylerinin ve ekonomik şartlarının farklı olmasına dikkat edilmiştir. "Salgın" filminde verilen mesajların yorumlanmasının ne şekilde olduğunu ortaya koymak amacıyla sorulan sorular alımlama analizi ile gerçekleştirilmiştir.

Filmin izlenmesi için tarih olarak özellikle Türkiye'de insanların daha fazla iletişime geçtiği bir dönem olan (bu zamanda sokağa çıkma yasaklanmıştır) Ramazan Bayramı⁴ seçilmiştir. Benzer durumların filmde de olması araştırmanın gerçekleştirilmesini daha da önemli kılmıştır. Örneğin pandemi sürecinde yaşanan sosyal temasa dikkat edilmesi, iller arasında seyahat yasaklarının varlığı, maskeyle dolaşılması ve bazı yasakların insanların olağan yaşantılarını etkilediği filmde de işlenmektedir. Katılımcıların alımlamalarını değerlendirmek üzere derinlemesine görüşme yönteminin yapıldığı çalışmada, söz konusu tarihlerde tüm Türkiye genelinde sokağa çıkma yasağı ilan edildiğinden katılımcılardan filmin bu zamanda izlenmesi istenmiştir. Böylece filmin okunmasının daha iyi olacağına inanılmıştır.

1. İngiliz Kültürel Çalışmalar

İngiltere'nin Birmingham Üniversitesinde temelleri atılan İngiliz araştırma merkezi Raymond Williams, Richard Hoggart ve Stuart Hall'ın öncülüğünde İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü tarafından kurulmuştur. Bu yaklaşım, 1960'lı yıllarda kapitalist toplumlardaki kültür ürünlerinin incelenmesiyle uğraşırken; tahakkümün, sınıf mücadelesinin ve toplumda var olan eşitsizliklerin yeniden üretildiğini öne sürmüştür. Bu anlayış ilk olarak edebi metinlerle ilgilenirken sonrasında (Yaylagül, 2014, s. 125-126), Kültürel çalışmalar, üretim ve dağıtım süreci, ekonomi-politik, metinsel ürünler ve izleyici alımlaması gibi disiplinler arası bir yaklaşımı benimsemiştir (Kellner, 2008, s. 149). Bu açıdan Kültürel Çalışmalar, tek bir söyleme sahip değildir. Birçok farklı türdeki çalışmaları içermektedir (Hall, 2008, s. 85).

İngiliz Kültürel Çalışmaları adını alan ve disiplinler arası olan bu çalışmalar, gerek antropoloji gerekse, sosyolojinin konularına giren kültürel alanlarda yapılan çalışmalarla öne çıkmıştır. Eleştirel bir anlayışa sahip olan bu paradigma çağdaş kültürel çalışmalar merkezi olarak çalışmalarına

³ Covid -19 salgını döneminde Zoom isimli sosyal medya uygulaması kullanılmaya başlanmış ve bu platform oldukça yaygın olmuştur.

⁴ Filmin katılımcılar tarafında izlenmesi tüm Türkiye'de sokağa çıkma yasağı edildiğinden bu dönemde istenmiştir. Bu tarihteki amaç, filmle ilgili okuma yapan izleyicinin yaşadıklarını birebir hissetmesini sağlamaktır.

başlamıştır (Aksoy, 2018, s. 431). Alemdar ve Erdoğan'a (2010, s. 355) göre, İngiliz Kültürel Çalışmalar ağırlıklı olarak üç alanda araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bunlar; sırasıyla birer kültür metni olarak medya çözümlenmeleri, metinlerin izleyiciler tarafından algılanması(kullanılması) ve kültürün siyasal ekonomisi şeklindedir. Temelde üç farklı alanı bir araya getiren bu anlayış, yapılan farklı araştırmalarda, alımlamanın bu geleneklerle iç içe geçtiğini ve kaynaştığını söylemektedir. Edebi metinlerdeki iletileri okuyan kişi bu mesajı kendi deneyimleriyle biçimlendirmekte ve metni farklı şekilde algılamaktadır. Bu algı herkeste farklı farklı gerçekleşmektedir. Kodlanmış olan ve değişik şekillerde kod açılımlarının bulunduğu söyleyen kültürel çalışmalar, bu açıdan alımlama çalışmalarını desteklemektedir (Pasquier'den akt. Mutlu, 1999, s. 175). Diğer taraftan medya ürünlerinin kodlama ve kod açımı sürecinin yanında metinlerin yan ve düz anlamları bulunmaktadır. Düz anlamlar tümüyle kapalı koddan meydana gelirken yan anlamlar ise çokanlamlı bir yapıya sahiptir (Nisan ve Bekiroğlu, 2016, s. 51).

Medya metinlerinin anlamlandırılmasını sorgulayan kültürel çalışmalar, söz konusu metinleri kültürel bir ürün olarak görmektedir. Bu anlamlandırma kişiden kişiye, kültürden kültüre ve cinsiyete göre değişen karmaşık yapılar olarak görülmektedir. Bu anlamda, izleyiciyi metinlere karşı özne olarak değerlendiren araştırmalar, algılama sürecinde izleyiciyi kendi bireysel koşulları içinde ele almak gerektiğini belirtmektedir (Demir, 2007, s. 255). İzleyicilerin medya metinlerini okuması üzerine yapılan çalışmalar, yaşa, cinsiyete ve mesleğe göre genel etkileşimleri incelemektedir (Maigret, 2014, s. 311-312).

İletişim süreci gönderici, mesaj ve alıcıdan oluşan doğrusal bir süreç olarak görülmektedir. Söz konusu bu süreç iç içe geçmiş ama ayırt edilebilir yeni anlamlar ve algılamalar oluşturmaktadır. Yeniden üretilen anlamlar, kendi içinde değişen ve farklılaşan mesajlar olarak anlaşılmalıdır (Hall, 2005, s. 85). İletişim araçlarıyla kitlelere ulaştırılan mesajlar hedef kitle tarafından olduğu gibi alınmamaktadır. Gönderilen bilgilerin yorumlanmasında, etkili olan mesaj değil, izleyicinin algısıdır. Baskın bir dille sunulan veriler, izleyici tarafından farklı şekilde yorumlanmaktadır (Medin, 2016, s. 101). Medya metinlerinde var olan hâkim mesajların izleyiciler tarafından ne ölçüde karşı konduğu araştırılmaktadır (Smith, 2007, s. 216). Dolayısıyla gündelik hayat içerisinde farklı medya içerikleriyle karşılaşan ve tüketen bireyler, bu içerik yardımıyla egemen fikirlere ve değerlere karşı bireyin direnişini alternatif olarak görüp bunları anlamlandırmayı araştırmaktadır (Yaylagül, 2014, s. 118).

Bu yaklaşıma sahip olan araştırmacılar, medya metinlerini okuyan kişilere odaklanarak, alımlama analizini kültürel çalışmaların bir parçası olarak görmektedirler. Metinleri incelemek üzere ele alanlar, izleyici/okuyucunun, medya metinlerinin içine işlenen egemen iletilere karşı kişilerin kendi kültürel birikimleriyle bu mesajlara karşı koyacak güce sahip olduğuna inanmaktadır (Yaylagül, 2014, s. 134). Bu anlamların farklılaşması kitle içinde yer alan kişilerin farklı algılamasıyla gerçekleşmektedir. Kodlanan metinlerin çözümlenmesi yukarıda da ifade edildiği gibi bireylerin kültürel düzeyleriyle değişmektedir. Hoijer'in (2005, s. 105- 106) deyimiyle anlamdaki farklılıklar bireysel ve toplumsal etkilere göre şekillenmektedir.

Egemen/baskın okuma metinleri izleyicinin arzuladığı kod içinde anlamlandırılır. Anlam, egemen mesajları alan kodlayıcının amacına hizmet etmekte ve yeniden üretilmektedir. Metnin bu okuma biçimi, istemeyerek de olsa gerçekleşmektedir. Metni üretenlerin istediği doğrultuda ve doğrulukta anlam her zaman onaylanarak doğru kabul edilmektedir. *Müzakereci* okuma da ise izleyici ve okuyucu metinde iletilmek istenen mesajın farkında olmakla beraber kendine göre metni yorumlayabilmektedir. Hall

bu durumu işçi greviyle örneklendirmektedir. Grev yapan işçiler bir yandan üretimin gerçekleşmesi ve ülkenin ulusal çıkarları için grevin yapılmaması gerektiğine inanıp egemen bir okuma yaparken, öte tarafta da kendi çıkarına uygun olarak daha fazla para kazanması gerektiğine yönelik bir okuma da yapmaktadır. *Muhalif/karşıt* okuma da ise metni algılayan kişi üretilen anlama tamamen karşıdır. Metinde söylemin bütün yan anlamlarının farkındadır. Metni kendi şartları ve çıkarları gereği kabul etmemektedir. Kişi gönderilen iletiyi reddederek anlamı bozup tercih ettiği anlama mesajı yeniden oluşturmaktadır (Hall, 2005, s. 96-97). Böylece egemen, tartışmalı ve karşıt olmak üzere izleyiciler gönderilen düşünceleri üç farklı şekilde almaktadır.

Medya metinlerini okuyan kişilerin kodlama ve kodaçımı sürecinde kendi görüşlerine ve ihtiyaçlarına uygun bir okuma yaptıkları görülmektedir. Medyada oluşturulan metinler toplumdan topluma ve kişiden kişiye farklılaşmaktadır. Cinsiyet, sınıf, ırk ve kişilerin hayat pratiği bu durumu etkileyen unsurların başında gelmektedir. Metin üreticileri tarafından ürünün içine kodlanan ve şifrelenen iletiler izleyiciler tarafından kodaçımı yapıldığında metinler, kişi tarafından farklı algılanmaktadır. Bu da bize çok farklı okuma şekillerin olduğunu göstermektedir (Smith, 2007, s. 215).

Medyada üretilen metinlerin baskın ideolojinin arzu ettiği okuma şekli olarak kabul edildiği; ama bu mesajların okuyucu tarafından öyle kabul edilmediği anlaşılmaktadır. İzleyici kendi sosyal birikimine göre metne farklı bir duruş sergilemektedir (Yaylagül, 2014, s. 115).

2. Covid-19'un İnsan Psikolojisi ve Davranışlarına Etkisi

Covid-19 virüsünün insan bedenine yaptığı tahribatlar sınırlı değildir. Bunun yanında ruhsal ve sosyal etkileri de bulunmaktadır. Bu hastalık sonrası, insanlarda sosyal ve psikolojik bir takım etkiler meydana gelmektedir. Taylor, dünya genelinde yaşanan salgınla ilgili gelişebilecek psikososyal durumun ortaya çıktığını söylemektedir. Salgının yayılması ve kayıplar nedeniyle insanlar alış-verişe, gıdaya ve kişisel hijyen malzemelerine yönelmekte bu malzemeleri ihtiyaçlarından fazla stoklamaktadır. Hastalığın çıkış yeri olarak görülen ülke ve toplumlar, ırkçı söylemlere maruz kalmakta ve dışlanmaktadır. Hastalığın bulaşması ve sağlık endişesi nedeniyle sağlık sistemi gereksiz şekilde meşgul edilmektedir. İnsanlar hastalığın diğer kişilere bulaşmaması için sosyal mesafeye dikkat etmekte, mecbur kalmadıkça evlerinden dışarı çıkmamakta, kendilerini dış çevreden izole etmekte ve yasal engellerle karşılaşmaktadır. Hastalıkla ilgili verilen doğru bilgilerin yanında dezenformasyon yapılmakta ve komplo teorilerinde artış gözlenmektedir (akt, Karadaş ve vd, 2020, s.7). Bunun yanında hastalığın yayılmaması için yapılanlar bireylerin hayat standartlarını ve alışkanlıklarını değiştirmektedir. İnsanlar yaşanan olumsuzlukların uzun süreceği yanılgısına kapılmakta ve sürecin kalıcı olacağına dair kanaatlere varmaktadır (Değirmenci, 2020, s. 83).

Doğal felaketler ve salgın hastalıklar insanlar için bir tehdit oluşturmakta, insanlar sosyal ve psikolojik açıdan etkilenmektedir. Panik, kaygı, risk ve belirsizlik toplumsal ve evrensel anlamda bir korku oluşturmaktadır. Bu korku hali kuşkusuz bireysel anlamda da yaşanmaktadır. Ulaşım ağlarının gelişmiş olması salgın hastalıkların ülkeler arasında yayılmasına da neden olmaktadır. Bu anlamda salgınların hızlı şekilde yayılması sosyal anlamda da evrensel sorunların yaşanmasını zorunlu kılmış ve riskleri arttırmıştır (Yıldırım, 2020, s. 1333). Bu açıdan salgınlar insanları hem bedensel hem de ruhsal anlamda da etkilemektedir. Pandemi döneminde evde zorunlu kalmanın fiziksel bazı etkileri de bulunmaktadır. Örneğin, aşırı yemek yeme, kilo alma, gereğinden fazla uyuma bunların başında yer almaktadır. Evde zorunlu kalma süresinin uzamasıyla internet, elektrik ve su tüketiminde de

artışlar gözlenmiştir⁵.

Virüslerin oluşturduğu tahribat sağlık sorunlarıyla beraber bireylerde sosyal ve psikolojik rahatsızlıklar da meydana getirmekte; panik atak, anksiyete ve endişe gibi psikolojik olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır. Covid-19 sadece medikal bir kriz değil, aynı zamanda sağlık ve refah anlamında da toplumu olumsuz etkilemektedir. Bunun yanında nüfusun genelinin ruh sağlığını bozmaktadır. Bu salgın sona erse bile insanlarda oluşturduğu psikolojik tahribatlar muhtemelen aylarca hatta yıllarca sürecektir (Aşkın vd, 2020, s. 307). Bunun önüne geçmek için yönetimler çeşitli önlemler almaktadır.

Salgının yayılmasıyla birlikte ruh sağlığının korunmasına yönelik uyarılar yayınlanmaya başladı. Hastalık, çaresizlik ve ölüm duyguları kişileri bireysel olarak rahatsız etmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020, s. 1). Bu yeni düzenle ilgili hükümetler çeşitli çalışmalara başlamış ve bazı önlemler almıştır.

Uygulanan yasaklara, düzenlemelere ve kısıtlamalara insanlar uymak zorunda kalmaktadır. Devlet otoritelerinin uyguladığı kimi yasaklar küresel anlamda korku ve belirsizliğin yaşanmasına neden olmuştur. (Xiao vd., 2020, s. e923921). Bu belirsizlikler insanlarda paniğin ve stresin artmasına neden olmuştur. Dünyanın farklı yerlerinde, insanlar yiyecek stoklamaya başladılar. Ayrıca kendilerini korumak için silahlandılar. Covid-19 korkusu nedeniyle ABD, Türkiye, İtalya ve Fransa'dan insanların intihar ettiği haberi yayılmıştır (Bakioğlu ve Çevik., 2020, s. 1). Bu etkilerden sonra bilim insanları salgınla ilgili dünya çapında çalışmalara başladılar.

Covid-19 hastalığının tüm dünyayı etkilemesi kendini akademik alanda da göstermiştir. Pandemiyle ilgili dünyanın her tarafında çalışmalar ortaya çıkmıştır. Türkiye'de de bilimsel çalışmalar ortaya konmuştur. Kirman (2020) "Sosyal Medyada Salgın Psikolojisi Algı, Etki ve Başa Çıkma" isimli makalesinde bu süreci sanayi ve tarım devriminden beri yaşanan en büyük değişim olarak yorumlamaktadır. Çalışmasında sosyal medya paylaşımlarını inceleyen yazar, yapılan bazı paylaşımlarda dini öğelerin yanında seküler tutumların da öne çıktığını belirtmektedir. Bunu yanında virüs insanlarda ölüm farkındalığı oluşturmaktadır değerlendirmesini yapan Kirman, salgınla başa çıkma stratejisi olarak insanların Allah'a yönelik sabır ve tevekkül ettiğini söylemektedir.

Yine Hatun ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları "Koronavirüs Salgınının Psikolojik Yansımaları ve Salgınla Başa Çıkma" isimli makalelerinde internet üzerinde görüşmeler yaparak, Covid-19 salgını nedeniyle insanların yaşam tarzlarının değiştiğini, virüs korkusuyla başa çıkmaya çalıştıklarını, yakın ilişkilerini, sosyal hayatlarını, ekonomik hayatlarını olumsuz etkilediğini ve yaşam şekillerinin değiştiğini ortaya koymuşlardır. Toplumsal etki üzerine yapılan başka bir çalışma da Zeki Karataş (2020) tarafından yapılan "COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme" isimli Makalesinde covid-19 virüsünün toplumsal yapısıyla ilgili tartışmalar gerçekleştirmiştir. Yazara göre küçük aileler işlevlerini yitirmekte, geleneksel ilişkiler çözülmekte, daha fazla konfor ve haz insanları bencilleştirmekte ve gözle görünmeyen bir virüsle insanlar kendi çaresizlikleriyle yüzleşmektedir.

Yukarıda anlatılanlar bağlamında pandemi sürecinde insanlar genel anlamda sosyal, toplumsal ve psikolojik olarak etkilenmiştir. Yapılan onlarca çalışmanın ayrıntısına girmek makaleyi farklı bir boyuta taşıyacağından konuyla ilgili sadece birkaç çalışmaya değinilmiştir. İnsanların psikolojik ve sosyal olarak etkilenmeleri pandemi çalışmalarının ortak özelliğini oluşturmaktadır

5 Bkz. Kartal, A., Ergin, E., ve Kanmış, H. D. (2020). COVID-19 Pandemi Salgın Döneminde Yaşam Kalitesini Arttırmaya Yönelik Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Önerileri. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3, 149-155.

3. Filmin Öyküsü

Steven Soderbergh tarafından çekilen "Salgın" filmi 2011 vizyona girmiştir. ABD ve Birleşik Arap Emirlikleri tarafından ortak yapımla seyirci karşısına çıkan filmin oyuncularında Marion Cotillard, Matt Damon (Mitch), Laurence Fishburne, (Cheever), Gwyneth Paltrow- (Beth), Kate Winslet (Dr. Mears), Jennifer Ehle (Dr. Ally) ve Jude Law (Krumwiede) vardır.

Film yaklaşık 3-4 aylık bir süreci anlatmaktadır. Film ekranda 2. gün yazısıyla ve ikinci günde yaşanan olaylarla başlar. Filmin sonu da birinci günde yaşanan olaylar ile biter. Film Elizabet Beth'in Hong Kong'dan evine (Minnesota'ya) dönmesiyle başlar. Beth havaalanından evine gider. Bu arada Hong Kong'dan sahneler verilir. Bu sahnedeki tüm kişiler hastalığı kapmıştır. Bunların bir kısmı öksürür ve yürümekte zorlanır. Londra, Minnesota ve Tokyo gibi dünyanın farklı şehirlerinden de benzer görüntüler verilir. Hastalık Beth'in bir seyahati sonrası yayılmıştır. Beth, evine gider ve burada hastalığı oğluna bulaştırır. Beth ve oğlu ölür ama eşi Mitch'e bulaşmaz çünkü Mitch bağışıklık kazanmıştır. Bu arada sahneler; hastalar, ülkeler ve sağlık merkezleri arasında paralel kurguyla verilir. Atlanta'daki Hastalık Kontrol ve Engelleme Merkezi hastalığın altıncı (ekranda 6. Gün yazısı) gününde araştırmalara başlar. Dr. Cheever ve hastalığı araştırmak üzere Minnesota'ya gönderilen Dr. Erin Mears hastalığı konuşmaktadır. Dr. Mears, araştırma için Beth'in hastalığı yaydığı yer olan Minnesota'ya gider. Mears, Minnesota Sağlık Merkezindeki görevlilerle alınması gereken önlemleri ve hastalığın nasıl yayıldığını araştırır. Minnesota'da kapalı spor salonları pandemi hastanesine dönüştürülür. Okulların kapatılması başta olmak üzere çeşitli önlemler konuşulur. Bu arada aşıyla ilgili çalışmaların yapıldığı sahnelerde filmde verilir.

Hastalık o kadar hızlı ilerlemektedir ki bununla ilgili özel haberler yapan gazeteci Alan Krumiede yaptığı haberlerle halkın paniklemesine neden olur. Krumiede bloğu aracılığıyla Altın Çanak isimli bir çiçeğin hastalığı iyileştirdiğine ve kendi üzerinde denediğine dair yanlış haberler verir. Bu haberlere inananlar altın çiçeği elde etmek için dükkanları yağmalamaya başlar. Dünya Sağlık Örgütü'nde de yapılan toplantılar gösterilir. Bu toplantılarda virüsün laboratuvarda üretildiği, bazı şeylerin halktan saklanması gerektiği ve araştırma için bir uzmanın Hong Kong'a gitmesi fikri üzerinde anlaşılır. O toplantıdan hastalığın dünyaya yayıldığını anlarız. Toplantıda hastalığın belirtilerini inceleme ve hastaların karantinaya alınması önerilir. Araştırma esnasında (ekranda 14. gün yazısı) virüsü kapan Dr. Mears ölür.

Hastalığın yayılmasıyla Dr. Cheever Atlanta'daki sevgilisini gizlice arayıp şehirlerin karantinaya alınacağını, giriş çıkışların yasaklanacağını, salgından kaçmasını ve Şikago'ya gelmesini söyler. Bu arada apartman görevlisi çöpleri toplarken Cheever'in söylediklerini duyar ve Cheever'e kendisinin de Atlanta'da akrabalarının olduğunu, bu bilgiyi (şehrin karantinaya alınacağını) herkesin bilmesi gerektiğini söyler. Tüm yollar tutulur ve kentlerde karantinaya alınır. Havaalanları, camiler, kiliseler, işyerleri, müzeler, spor salonları vb. yerlerin boş halleri gösterilir. İnsanlar yiyecek bulmak için tanımadıkları insanların evlerine girip ev sahiplerini öldürür.

Virüsün yayılmaya başladığı zamanlarda araştırma için çalışan Dr. Ally Hextall maymunlar üzerinde başarılı olan aşığı kendi üzerinde dener. Böylece aşının başarılı olduğunu anlar ve aşının üretimi ancak 131. günde başlar. 133. günde aşının dağıtımı yapılır. Bu dağıtım kura ile yapılır ve aşı insanların doğum günlerine göre verilir. Dr. Cheever, eşi ve kendisi için gönderilen aşılarından birini apartman görevlisinin oğluna verir. Aşının bu şekilde dağıtımı suç örgütlerinin insanları kaçırmalarına

kadar varır. Görüntülerde, bulunan aşılar yavaş yavaş dünyanın her yerine gönderilir ve film mutlu sonla biter.

Film genelinde hastalığın yayılması için çeşitli önlemlerin alındığı şehirlerarası seyahatin yasaklandığı, okulların kapatıldığı, insanların mağazaları yağmaladıkları ve birbirlerini öldürdükleri görülür. Filmin son sahnelerinde (ekranda 1.gün yazısı) hastalığın yerleşim yerleri, yok edilen yarasaaların domuzlarla kurduğu temas sonrası yayıldığı anlaşılır ve böylece film sona erer.

Film kaos ya da felaketler bağlamında insanların nasıl vahşileşebileceğini anlatmaktadır. Filmde, kısa bir zaman diliminde dünya geneline yayılan bir virüsün insanların yaşamlarını nasıl etkilediğini ve değiştirdiğini anlatırken aynı zamanda insanın nasıl kendine ve doğaya yabancılaştığı de göz önüne sermektedir. Yemek bulmak için başkasının evine girip ev halkını öldürebilmek, gıda malzemesi bulamayınca mağazaları yağmalamak, sokak ortasında hayatta kalabilmek için insanlıktan çıkmak ve diğergam olamamak, tüm bunlar filmin mesajını oluşturmaktadır. Virüsün yayılması konusuna gelecek olursak, filmin ilk sahnesinde eşini aldatan bir kadın karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca virüsü yayan kişinin bir kadın olması ve eşini aldatması başka bir makale konusu olduğundan yüzeysel bir değerlendirme yapmak mümkündür. Feminist bir bakışla olaya yaklaştığımızda, kadının eşini aldatması ve akabinde onun ölümcül hastalığa yakalanması bir nevi onun cezalandırılması (bu yüzden virüse yakalanması, günahın bedeli) anlamına da taşımaktadır. Öte yandan hijyen kurallarına uyulmaması, ormanların kesilmesi ve kapitalist yaşam anlayışı gereği kâr hırsı ya da amacıyla doğanın tahrip edilmesi yine filmde karşımıza çıkan temalardır. Yönetmenin tüm bu tarz yaşam şekline eleştirel bir tarzda yaklaştığı söylenebilir. Yine oldukça kalabalık askeri güçler eşliğinde helikopterlerle eyaletler arasında geçişlere izin verilmemesi gibi hayatın doğal akışına pek uymayan sahnelerden de söz edilebilir. Bu filmdeki temalara baktığımızda, karşımıza; hayatta kalmak, sınırsız arzular, şöhret olma ve hastalığa karşı alınan sert önlemler çıkmaktadır. Filmde anlatılan mağazaların yağmalanması, insanların zor durumda kaldıklarında karşıdakine zarar verme boyutu, hastalığın yayılması, hastalığı karşı alınan önlemler, insanların sosyal ve psikolojik tepkileri ve doğanın tahribatı, alımlama analiziyle değerlendirilecektir.

4. Metodoloji

Alımlama Analizi Kültürel Çalışmalar geleneğinden beslenmektedir. Alımlama Analizini sinemadan reklama kadar birçok medya metnine uygulamak mümkündür. Nitel araştırma yöntemi olarak derinlemesine görüşmenin yapıldığı araştırmada veri toplam tekniği olarak alımlama analizi uygulanmıştır. Araştırmada, çalışmayı şekillendiren en önemli unsur izler kitledir (Orta ve Ekici, 2017, s. 302). İzleyicilerin medyada yayınlanan mesajlar ile ilgili yorumları, algıları, anlam üretimleri ve metni bütün olarak ele alan olgudur. Alımlama analizi yayınlanan programların (film, haber bülteni, dizi vb.) oluşturduğu anlamlar ile izleyiciler tarafından üretilen anlamlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan (Şeker, 2009, s. 106) metnin izler kitle ile buluşma zamanı, süreci ve ortamını öne çıkarmaktadır (Demir, 2007, s. 255).

Nisan ve Bekiroğlu (2016, s. 54), alımlama analizi metinler aracılığıyla medya ürünlerinin algılama biçimleri yanında, izleyicilerin iktidar ilişkilerinin pratiklerini de ortaya konduğunu söylemektedir. Çalışma kapsamında katılımcıların "Salgın"(Contangion) filmi ile ilgili görüşleri alımlama analizi bağlamında ele alınmış ve demografik özellikleri birbirinden farklı 8 kişiye film izlettirilmiştir. Önceden hazırlanmış sorular doğrultusunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara toplam 23 soru

solunmuştur. Sorular konuyla alakalı olup filmde ne tür mesajların alındığı, filmin beğenisi ve filmin geneliyle ilişkili olmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Görüşmeci	Meslek	Medeni durum	Yaş
K1	Muhasebeci	Evli	55
K2	Mühendis	Evli	35
K3	Memur	Evli	32
K4	Öğretmen	Bekâr	38
K5	Serbest/öğrenci	Bekâr	26
K6	Akademisyen	Evli	35
K7	Gazeteci	Evli	36
K8	Memur	Bekar	34

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere görüşmeye katılanların yaşları 24 ile 55 arasında değişmektedir. Farklı sosyo-demografik özelliklere ve mesleklere sahip gruplarından 4 kadın ve 4 erkek olarak araştırmada cinsiyet açısından eşitliğini sağlanması tercih edilmiştir. Görüşmeye dahil olan katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve görüşmeciler K1, K2... K8 gibi kodlarla isimlendirilmiştir.

Daha önce yapılan alımlama analizlerinde kullanılan görüşme yönteminin kullanılması bu çalışmada da benimsenmiştir. Örneğin, Şeker ve Şimşek, (2012), “Kodlama-Kodaçımı Bağlamında Muhteşem yüzyıl Diziinin Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Alımlama Analizi” ve Metin’in (2016), “Kahramanın Ç Hali: Temsil ve Özdeşlik Bağlamında Behzat Ç. Üzerine Bir Alımlama Çalışması” isimli makalesinde derinlemesine görüşme yöntemi uygulanmıştır. Derinlemesine görüşmelerin yapıldığı birkaç çalışma şu şekilde örnek gösterilebilir (Şeker ve Tiryaki, 2013; Alıcı, 2019; Levent, 2016).

Derinlemesine görüşme her ne kadar bazı noktalarda odak grup çalışmasına benzemesine de, odak görüşmenin olmazsa olmazı katılımcılara bir laboratuvar ortamının sağlanmasıdır (Misoch, 2015, s. 86). Pandemi döneminde katılımcıların ve çalışmacının sağlığı açısından böyle bir durumu tercih edilmemiştir.

5. Bulgular

Çalışma kapsamında “Salgın” filmine yönelik değerlendirmeler iki açıdan değerlendirilmiştir. Katılımcılara iki farklı başlık altında toplanacak şekilde sorular sorulmuştur. Görüşmeler sonucunda öncelikle katılımcıların izlemiş olduğu filmle ilgili nasıl bir izlenim edindikleri ve bu değerlendirmelerin pandemi süreciyle ilişkileri incelenmiştir. Katılımcılara sorulan soruların ikinci kısmı ise filmin nasıl alımlandığıyla ilgilidir.

Dünyanın tümünü etkileyen Covid 19 sırasında gerek alınan önlemler gerekse yaşanan sıkıntılar dikkat çekmiştir. Hastalık sonrasında yaşanan durumların benzerinin “Salgın” filminde de işlenmesi bu filmin incelenme olasılığını arttırmıştır. Bu amaçla “Salgın” filmi izleyenlere yönelik alımlama analizi yapılmıştır.

“Salgın” filmi izleyen katılımcılardan filmin sokağa çıkma yasağının uygulandığı günlerde seyredilmesi istenmiştir. Filmin yorumlanmasında yaşanan pandemi sürecinin katılımcılar üzerinde

nasıl bir duygu oluşturduğu incelenmiştir. Çalışma sonrası tespitlere bakıldığında filmin genelinde egemen okumanın kendini hissettirdiği anlaşılmaktadır.

5.1. Katılımcıların Filmle İlgili Değerlendirmeleri

Görüşme yapılan katılımcılara filmin konusu ve gerçekliğine yönelik bir takım sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların tümü filmi daha önce izlemediğini söylemiştir. Çalışmada, görüşmecilere filmin genelinden nasıl bir mesaj aldıklarına yönelik bir soru sorulmuştur. Katılımcıların tümü de filmi güzel bulduklarını ve filmde etkilendiklerini belirterek filmde, şu an yaşadıklarını izlediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların filmle ilgili genel kanaati “Salgın” filminin 2011 yılında çekilmesine rağmen pandemi sürecinde yaşanan olayların bire bir aynısını anlattıkları olmuştur.

K7: “2019 yılının sonunda ortaya çıkan ve 2020’nin ilk çeyreğinde ülkemizde de etkisini gösteren Covid-19 “Salgın” ile birebir örtüşen olayları 9 yıl önce çekilmiş bir sinema filminde görmek beni gerçekten çok etkiledi.”

K4: “İçinde bulunduğum durumu yaşadım. Hemen hemen günümüzle birebir bir film yapmışlar. Özellikle Çin’de başlaması ve yarasadan yayılması dikkat çekiciydi.”

K6: “Resmen filmi şuan yaşıyorum ve bu beni çok etkiledi. 9 yıl öncesinde yapılan bir film nasıl olur da birebir bugün yaşadığımız pandeminin aynısı olabilir! Hem şaşırdım hem endişelendim.”

K1: “Mesela hiç gözle görülmeyen bir virüs hayatına giriyor. Çok kötü bir durum. Seni eve hapsedmesi, hayatın durması, korku içinde yaşamak tüm bunları gördüm filmde.”

Katılımcılara, filmde en beğenilen ve beğenilmeyen sahnenin hangisi olduğu sorulmuştur. K1 en beğendiğini sahne olarak, Mitch’e virüsün bulaşmamasını ve Dr. Cheever’in kendi aşısını eşine vermesini örneklerken; yağma olaylarını ise beğenmemiştir. K4 ve K3 Dr. Mear’in memleketine getirilmemesinden rahatsızlık duyduğunu söylerken, K3 doktorun aşığı kendi üzerinde denemesini K4 ise ağaçların kesilmesi ve yarasaların yaşam yerlerinin tahrip edilmesi kısmını beğendiğini belirtmiştir. K6 da benzer şekilde kadın doktorun aşığı bulmasını ve üzerinde denemesini beğenmiş, insanların aşı ve erzak için birbirlerini öldürdüğü sahneleri ise beğenmemiştir. Bu bağlamda aşının deneme sahnesinin katılımcıların beğendikleri sahneler içine yer aldığı söylenebilir.

Katılımcılara “Salgın” filmindeki gazeteci Krumiede ile ilgili bir soru sorulmuştur. Özellikle gazetecinin kendi bloğunda, Altın Çanak çiçeğinin hastalığa iyi geldiğine dair yaptığı gerçek dışı haberlerle ilgili “Filmdeki gazeteci ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna şu cevaplar verilmiştir:

K2: “Halkı kandıran insanları severiz. Günümüzde çıkarları uğruna halkı tehlikeye atan insanlar bulunuyor. Özellikle gazetecinin doktorları karalaması kötüydü.”

K4: “Gazeteciye ilk başta güvendim ama sonrasında onu dürüst görmedim kendi şöhretini düşünüyordu.”

K6: “Her ne kadar bazı gerçekleri gün yüzüne çıkarmak için uğraşsa da pandemiyi kullanarak fırsatçılık yaptığını düşünüyorum.”

K8: “Gazeteciliğin asli görevi olan bilgilendirme işini yapmayarak, kendini zengin etmek için insanları kandırmaya çalışan biriydi.”

Gazeteci ile ilgili sorulan soruda katılımcıların tümü gazetecinin rolünü eleştirmiştir. Filmde gazeteci Krumiede'in halkı yanlış yönlendirdiği ve kendi çıkarını düşündüğü anlayışı katılımcılarda hâkim görüş olmuştur. Katılımcılar, gazetecinin bloğunu gerçeklerin ifade edildiği bir yer değil orayı daha çok kendi çıkarı için kullanılan bir mecra olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda katılımcılar gazetecinin asıl işini yapmadığını ve farklı amaçlar peşinde koştuğunu vurgulamıştır

Katılımcılara "*Filmde aklınızda kalanları anlatır mısınız?*" sorusu yöneltilmiştir. Film sonrası görüşmecilerin aklında kalan farklı sahnelerin olduğu tespit edilmiştir. Doktorların çabaları özellikle akıllarda kalan sahnelerden biridir. Bunun yanında insanların mağazaları yağmaladıkları ve kaos olarak ifade edilebilecek sahnelerin de katılımcıları etkilediği görülmüştür.

K3: *Kadın doktorun bu hastalık için uğraşması, kurtarılmaması ve ölmesi beni çok etkiledi ve bu aklımda kalan sahnelerden biriydi.*

K2: *Film insanların panik anında yapabileceklerini resmen gözler önüne seriyordu. İnsanın nasıl vahşileştiği ve babanın kızı için çabaladığı sahneler benim için önemliydi.*

K3: *Filmin sonunda birinci günün gösterildiği kısım aklımda kalan görüntülerden biriydi. Eğer ormandaki ağaçlar kesilmeseydi virüs kimseye bulaşmazdı. Doğanın dengesini bozmamak gerekir.*

K6: *"Gram ile ölçülen bir virüsün tüm dünyayı nasıl bir anda yok edebileceğini izledim. Bir anda hayatların nasıl yok olduğunu, insanların bencil bir ruh haline dönüştüğünü gördüm. Maalesef şuanda da bu durumu birebir yaşadık pandemi sürecinde. Marketler, eczaneler yağmalandı, müthiş bir kaos yaşandı"*

"Salgın" filminde Dr. Mears (Mers) ve Cheever (Civir)'ın ve diğer sağlık çalışanlarının çabalarına yönelik mesajın katılımcılar tarafından ne derece dikkate değer olduğunun ortaya konması amacıyla "*Filmdeki sağlık çalışanlarıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?*" sorusu yöneltilmiştir. Özellikle Doktor Mears karakterinin hastalığı araştırması sırasında ölmesi, sağlıkçıların çabalamaları ve aşığı kendi üzerlerinde denemeleri izleyicilerin dikkatini çekmiştir.

K2: *"Gerçek hayatta çok zor koşullarda yaptılar. Bugün de aynısını yaşıyorlar. Ülke dışına araştırmaya giden doktoru çok mantıklı bulmadım."*

K4: *"Filmdeki sağlıkçılar çok özveriliydi. Oradaki sağlıkçılar da gayet iyiydi. Siyahi doktorun söylemek istediklerini engellemeleri ve kadının kendine iğne yapması değerliydi."*

K6: *"Sağlık çalışanlarının her koşulda ne kadar özverili çalıştıklarını bir kez daha görmüş olduk film sayesinde. Filmde virüsten doktorlar, maalesef hemşireler vefat etti ve bugün ülkemizde de çok değerli doktorlarımızı kaybettik."*

K7: *"Günümüzde olduğu gibi özverili bir şekilde çalışıp soruna çözüm aradılar, aralarında hastalığa yakalanıp ölenler oldu. Yaşadığımız bu süreç, sağlık çalışanlarının bizler için ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi."*

K8: *"Filmdeki sağlık çalışanlarının gayretleri günümüzdeki doktorlara benzettim. Mesela pandemi döneminde de birçok doktor hayatını kaybetti."*

Doktorların pandemi sürecinde en çok risk alan çalışanlar grubunda olduğu katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Filmde bu gerçekliği gördüklerini ifade eden katılımcılar doktorların çabalarının çok önemli olduğuna vurgu yaparak birçok doktorun hayatını riske attığını dile getirmiştir.

Katılımcılara filmin kendilerinde uyandırdığı duygulara verilen cevapların benzerlik taşımadığı görülmüştür. Pandemi sırasında yaşananlar görüşmecilerin tümünü etkilemiş ve hissettikleri duyguların ortak olduğu saptanmıştır. Filmde yaşanan olumsuzlukların katılımcıları etkilediği görülmüştür. Katılımcılar için özellikle yemeklerin dağıtıldığı ve mağazaların yağmalandığı sahneler olumsuzluk örneklerdir. *Filmdeki insanların yaşadıkları sizde nasıl bir duygu uyandırdı?* sorusuna katılımcıların vermiş olduğu cevaplar şu şekildedir:

K2: “Gerçekten psikolojim bozuldu. Böyle bir şeylerin olabileceği beni rahatsız etti ve ürküttü. Biz de yaşadık bunları.”

K5: “2011 yılında yapılmış olması beni etkiledi. Sanki günümüzü anlatmışlar. Camilerin, kiliselerin, havaalanlarının boş halleri bu gün yaşadıklarımızı anlatıyor.”

K6: “Yaşadıklarımızı bir film üzerinden izlemek çok değişik hissettirdi tabi ki. Aşının bulunma sevincini yaşamak istiyorum mesela.”

K8: “Tabi ki insanların gıda gereksinimi, ilaç arayışı, virüsten korkusu anlaşılabilir. Yağmalama olayları ülkemizde yaşanmadı ama yurt dışında benzer görüntüler de oldu. İnsani duygular ön plana çıkıyor ve bireyler bencilce davranışlarda bulunabiliyor.”

Türkiye’de uygulanan sokağa çıkma yasağı, okulların kapatılması ve camilerde namaz kılınamaması gibi kısıtlamaların görüşmecileri etkilediği gözlenmiştir. Özellikle filmle ilgili yapılan yorumlarda bu kısıtlamalara atıfta bulunulmuştur.

Filmde yiyecek bulamayan insanların evleri basması, korku oluşturmaları ve ev sahiplerini öldürmesiyle ilgili ne düşünüldüğü sorulduğunda, görüşmecilerin tümü bu durumu olumsuz karşılamıştır. Yapılan yorumlarda benzeri durumlarla kendilerinin karşılaşma olasılıklarının bulunduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla görüşmede edinilen bilgilerden yola çıkılarak katılımcıların endişe duydukları söylenebilmektedir. “Hayatta kalmak ve yiyecek aramak için evlere baskın yapıp ev sahiplerinin öldürülmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum sizde bir korku ya da endişe yarattı mı?” sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

K2: “İnsanların böyle davranması yanlıştı ama bu, bunun olmayacağı anlamı taşıyor.”

K3: “Yani öyle bir sürece gelirse ben korkuyorum. Çünkü günümüzde bunu yapacak kişiler var maalesef.”

K6: “Evet maalesef endişe yarattı. Aklıma ‘acaba aşı bulunduğunda, biz de bu duruma düşer miyiz?’ diye kaygılandım.”

K8: “Ben bir an için bizim ülkemizde de olabilir mi diye düşündüm. İlk sokağa çıkma yasağında marketler neredeyse boşaltılmıştı. Eğer bu durum uzun sürse belki bizimde karşılaşacağımız bir durum olur.”

K7: “Tabi ki insanların gıda gereksinimi, ilaç arayışı, virüsten korkusu anlaşılabilir. Yağmalama olayları ülkemizde yaşanmadı ama yurt dışında benzer görüntüler de oldu. İnsani duygular ön plana çıkıyor ve bireyler bencilce davranışlarda bulunabiliyor.”

Genel anlamda pandemi sürecinin katılımcıları etkilediği ve filmi değerlendirmelerinde de bu sürecin etkisinin olduğu ifade edilebilir. Özellikle uygulanan kısıtlamalar ve virüsün dünya genelini etkilemeleri katılımcıların vurguladığı konuların başında gelmektedir.

5.2. Filmin Mesajlarına Yönelik Kanaatler

Görüşme kapsamında, katılımcılara filmin bitmesine yakın hastalığın nasıl yayıldığını gösteren sahne ile ilgili bir soru soruldu. Sahnede yarasalar, ağaçların kesildiği esnada yer değiştirip domuzların arasına karışır. Filmde, Meers karakterinin sonlara doğru virüsü lokantada kapıldığını gösteren sahneler bulunmaktadır. Virüsün ortaya çıkmasını doğanın ve ekolojik dengenin bozulmasına bağlayan katılımcılar, doğal dengeye saygı duyulması gerektiğini belirtmektedir.

K1: *"Adam elini yıkamadı ve kadınla temas kurdu. Oradan bulaştı. Yani ellerden bulaştı. Aşçı önlüğünü değiştirse elini yıkasa belki bu virüs olmazdı."*

K2: *"Koronadan önce çekilmişti ama günümüzü anlatıyor. Eğer siz hayvanların yaşam alanını yıkarsanız onlarda gün gelir size bulaşır."*

K3: *"Salgın" yarasadan başlıyor ama yarasa ve domuz birleşiminden meydana geliyor. Eğer yarasa domuza gitmeseydi böyle olmazdı. Domuz haram olduğu için böyle olduğunu düşünüyorum."*

K4: *"Bu hastalık yayıldığında yarasadan yayıldı. Filmle ilgili bir tesadüf ama yaptıklarımızın karşı dönüşünü alıyoruz. İslami açıdan "Salgın"dan domuzun etkili olduğunu anladım. Aslında yasaklı eğer yersek karşılığını alırız. Bunun yanında ekolojik dengeyi bozarsanız doğanın geri dönüşü de o şekilde olur. Filmde eğer yarasalar oradan ayrılmasaydı böyle bir durum olmazdı. Günümüzde de bu virüsün bulaşmasında belki böyle bir durum olabilir."*

Filmde "Salgın"ın önlemesi için birtakım tedbirler alınmıştır. Bu önlemler içinde en göze çarpan kısmı da askerlerin ağır silahlar ve helikopterlerle şehirden çıkışın engellenmesiydi. Bu önlemlerle ilgili "Filmde "Salgın"a karşı halkın şehirden ayrılmaması için sınırların askerler tarafından kapatılması hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna yapılan yorumlar farklı olmuştur. Katılımcılar filmde özellikle sınırın askerler tarafından kapatılmasını fazla abartılı değerlendirenlerin yanında önlemlerin alınması gerektiğini ifade edenler de bulunmaktadır. Filmdeki bazı sahnelerin günümüzde de yaşandığını belirten katılımcıların da varlığı söz konusudur.

K2: *"Çok abartılı bulmadım. Alınması gereken önlemlerdi."*

K3: *"Abartılı bulmadım. Önlemlerin alınması gerekiyordu öyle yaptılar."*

K6: *"Önlemlerin günümüzdeki pandemi sürecinde alınan önlemlerle aynı olduğunu ve tabii ki bu önlemlerin alınması insanların sağlığı için zorunluydu. Çok abartılı bulmadım. Alınması gereken önlemlerdi diye düşünüyorum."*

K7: *"Şehir giriş-çıkışlarının kapanması, AVM'lerin boş görüntüsü, okulların kapanmasının tartışılması bugün yaşadığımız süreçle çok yakın benzerlikler gösteriyor."*

Filmde gösterilen önlemlerin yerinde olmadığını ve abartıldığını söyleyen ve filme karşı muhalif bir okuma gerçekleştiren iki görüşmeci şunları ifade etmiştir:

K1: *"Çok abartmışlardı. Ellerinde silahla sınırı kapatmaları. Bence mantıklı değildi. Sanki iki ordu karşı karşıya gelmiş gibiydi."*

K5: *Olası bir durum ama ellerinde silahla halkı korkutmaları iyi değildi. Halkın paniklenmesine neden oldular."*

Görüşmecilerden K1 ile K5 durumu müzakereci okuma, geri kalan 6 görüşmeci ise Hall'in belirlediği okuma biçimlerinden olan egemen okumayla gerçekleştirmişlerdir. Bu soruda görüldüğü gibi farklı yaklaşımların sergilendiği anlaşılmaktadır. Yapılan görüşmelerde pandemi sürecinin katılımcılarda meydana getirdiği kimi duyguların varlığından söz edilebilir.

Filmde okullar kapatılmış. İnsanlar marketleri ve mağazaları yağmalanmıştı. Katılımcıların pandemi sürecinde yaşamış olduğu kimi durumların filmle ne derece benzerlik ya da farklılık gösterdiğinin tespiti için onlara "Şu an bir pandemi süreci yaşıyoruz. Bu bağlamda bu filmde gösterilen şeylerden yola çıkarak buradaki kişilerle kendiniz arasında bir takım benzerlikler görüyor musunuz? Görüyor iseniz ne gibi benzerliklerden söz edebilirsiniz?" şeklinde bir soru sorulmuştur.

Soruya verilen cevaplar ele alındığında pandemi sürecinin katılımcılar üzerinde oldukça etkili olduğu gözlenmiş ve K2'nin "Hiçbir benzerlik görmedim" muhalif okuması dışında kalan katılımcıların çoğunda (7 kişi) egemen okumanın gerçekleşmiş olduğu tespit edilmiştir.

Filmdeki benzer kişi ve durumlarla kendilerini özdeşleştirerek egemen okuma yapan kimi görüşmecilerin söyledikleri şöyledir:

K1: "Filmde gördüğüm babayla kızın evde hapis kalması benzerdir. Dışardakilerle mecbur kalmayınca iletişim kuramıyoruz. Şehirlerarasına çıkamıyoruz. Aynısını yaşıyoruz"

K3: "Taşıyıcı adam özellikle kızına karşı çok koruyucuydu. Ben de dikkat ediyorum ama etrafta hiç dikkat etmeyen kişilerin varlığı söz konusuydu. Biz de dışarı çıkamıyoruz. Filmde yaşananların neredeyse aynısını yaşıyoruz."

K4: "Kızının dışarı çıkmaması ve kimseyle temas kurmasını istememesi bizimde yaşadığımız bir durum şu an. Biz de evlerde kapalı kalıyoruz. Yaşadığımız şeylerin çoğunu filmde gördüm."

K7: "Filmde işaret edilen konularda kendimi 'korkan, yetkililerden açıklama bekleyen, koruyucu bir ilaç arayışındaki' halkın yerine koyuyorum. Yaşadığımız 'Covid-19' pandemi sürecinde biz de bir yandan virüsten korunmaya çalışırken, diğer yandan aşının veya koruyucu ilaçların bulunacağı günü merakla bekliyoruz."

K8: "Filme benzerliklerin oranı o kadar çok ki hangi birini söyleyeyim. Mesela şehirlerarası seyahat edemiyoruz. Virüse karşı bir aşı veya ilaç bulunur umuduyla yaşıyoruz. Evdeki yaşlılarımız dışarı çıkamıyor. Hastalık bulaşır diye kendimizi soyutlamış durumdayız, dışarı çıkmaya korkuyoruz maalesef."

Katılımcıların çoğu filmdeki kişilerle benzer duygular yaşadıklarını ifade ederek onların yaşadıkları kimi olumsuzlukları kendileri durumlarıyla özdeşleştirmişlerdir. Özellikle sosyal mesafeye dikkat edilmesine, evden mecburi olmadıkça dışarı çıkılmamasına önem gösteren katılımcılar, film karakteriyle benzer şeyleri yaşadıklarına vurgu yapmıştır.

Çalışma kapsamında filmin gerçekçiliğine yönelik katılımcılara, "Pandemi sürecini yaşamıyor olsaydık filmi gerçekçi bulur muydunuz?" sorusuna karşılık görüşmeciler aynı kodaçılımını yapmıştır. Katılımcılar sinemanın kurgusal özellikleri nedeniyle filmi daha önce izlemiş olsalar filmi hiçbir şekilde gerçekçi bulmayacaklarını söyledi. Pandemi döneminde filme benzer şeyler yaşandığını ifade eden katılımcılar bu açıdan filmi gerçekçi bulmuştur.

K1: "Gerçekçi bulmazdım her halde."

K2: "Gerçekçi bulmazdım kesinlikle. Aklımıza bile gelmezdi."

K3: "Pandemi sürecine yaşamıyor olsaydık bu filmi gerçekçi bulmazdım. Güler geçerdim."

K4: "Abartı falan yoktu ama bunu bir yıl önce izleseymdim filmi saçma görürdüm."

K5: "Muhtemelen yaşadığımız günlerin etkisiyle olsa film olduğunu biliyorum ama yine de ciddiye alıyorum filmle ilgili şeyleri"

K6: "Yok gerçekçi bulmazdım "senarist fazla abartmış" derdim."

K7: "Şu an yaşadığımız bu günleri görmemiş olsaydım film için 'abartılmış' diyebilirdim. Şu an hayatta olan hiç kimse böylesine global bir "Salgın"la karşılaşmamıştır."

K8: "Sıradan bir sinema filmi olarak görürdüm. Ama bu yaşadıklarımızdan film gerçekmiş gibi bir havayı yakalamış aslında."

Filmde virüse karşı aşının bulunması, aşının dağıtılmasının kurayla yapılması ve kişilerin doğum günlerinin kıstas alınması ile ilgili katılımcıların görüşleri alınmıştır. Bu kapsamda filmi izleyenlere "Aşıların kurayla insanlara dağıtılması hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Söz konusu soruda katılımcıların diğer sorulara göre oldukça farklı düşündükleri ortaya çıkmıştır. Üç kişi muhalif okuma yaparak aşının doğru dağıtıldığını söylerken, üç katılımcı ise egemen okuma gerçekleştirmiş. Geriye kalan iki kişi ise müzakereci bir okuma yapmıştır. Görüşmede verilen bazı cevaplar şu şekildedir:

K3: Yanlış bir uygulamaydı. Bence önce sağlık çalışanlarına verilmeliydi, bağışıklık sistemi zayıf olan insanlara ve çocuklara vermeleri gerekiyordu. Birebir ön safta yer alanlara verilmeliydi.

K4: Dağıtım şeklini beğenmedim. Doğum günü veya harfle olsa da yanlıştı. Bunun doğru olduğunu düşünmüyorum.

K6: Tüm dünyada yaşanan bir "Salgın" olması nedeniyle aşı yetersiz kalacağından kurayla dağıtılması gayet mantıklı.

K7: Sınırlı sayıda kaynakların, rakamsal boyutta büyük kitlelere ulaştırılmasında mecburen uygulanacak bir sistem diye düşünüyorum. Çünkü filmde virüs yaş aralığı tanımadan herkesi öldürebiliyor. Aşı sayısı dünya nüfusuna yetecek kadar olmayacağı için üretildikçe sunulması gayet doğal.

K5: Başka bir yöntem uygulamaları gerekirdi ama ne bilmiyorum.

Katılımcılara filmde anlatılanlarla Covid-19 sürecinde yaşananlar arasındaki ilişkiye dair "Sizce filmde anlatılanlarla pandemi sürecinde yaşadıklarımız arasında bir ilişki var mı?" sorusu sorulmuştur. Katılımcıların tümü benzer şeyler yaşadıklarını vurgulamıştır. Özellikle insanların telaşlanması, insanlar arasındaki iletişimin azalması ve genel bir huzursuzluğun katılımcılarda var olduğu gözlenmiştir.

K2: "Benzerlikler var. İnsanların telaşlanması aç kalma korkusu özellikle. Biz daha çok kendimizi koruduk."

K3: "Benzer durumlar yaşıyoruz. Bu şekilde biz de yaşıyoruz. Bizde aşı yok sadece ama insanların davranışları hemen hemen aynı"

K6: “Sosyal mesafe, kimseyle temas halinde olmama, ülkelerde yaşanan sokağa çıkma kısıtlamaları, temizlik çağrıları, sosyal medyada artan paylaşımlar, korku, endişe, panik, kaos, hükümet yetkililerinin, sağlık bakanının sürekli açıklama yapmaları, sansasyonel haber üretimi gibi daha pek çok nokta bugün yaşadığımız pandemi ile benzerlik göstermektedir.”

K8: “Sosyal mesafe, kişiler arası diyalogun azalması, şehirlerarası giriş-çıkışların kısıtlanması, hükümet yetkililerinin yapacağı açıklamaların merakla beklenmesi, aşı ile dünya genelinde yapılan çalışmaların basına yansıdığı kadarıyla takip edilmesi gibi benzerlikler var.”

Katılımcılar, filmde yaşanan bazı durumları pandemi dönemine benzetmiştir. Sosyal mesafeye dikkat etme, sosyal temastan kaçınma, sokağa çıkmama ve hükümet açıklamalarını bekleme gibi durumların varlığı, filmde yaşananlarla bağlantılı olarak değerlendirilmiştir. Filmde yaşanan gelişmeler katılımcıların neredeyse hepsini etkilemiştir. Katılımcılar insanlarla iletişim kurmamayı ve gerektiğinde yakın akrabalarıyla bile özel ziyaretlerde bulaşmamayı tercih ettiklerini filmle de benzer görüntülerin bulunduğunu vurguladı. Bu bağlamda görüşmecilerin tümünün egemen bir okuma gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.

Katılımcılarda filmde virüse karşı aşının 4-5 ay içinde bulunduğu, günümüzde de böyle bir şeyin mümkün olup olmayacağı sorusu sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu aşının bulunacağını vurgularken bazı katılımcılar da aşının insanlarda denenmesinin uzun bir zaman alacağını söylemiştir.

K1: “Virüse karşı aşı kesin bulunur. Bilim bu kadar ilerlemişken aşığı bulmaları gerekiyor. Torunlarımız bize aşığı niye bulmadınız demesinler”

K3: “Aşı bulunacaktır ama süre uzun olur diye düşünüyorum. Şimdiye kadar bulunmamışsa bir iki yılı içinde aşının bulunması zor.”

K4: “Tedavi bulunur mu bilmiyorum. Amerika’da çok fazla ölü var. Çok umudum yok uzun sürdü.”

K5: “Bazen umutlanıyorum filmle ilgili görünce de umutlandım ama baya bir zaman lazım.”

K7: “Covid-19 virüsüyle ilgili tedavinin bulunacağına kesinlikle inanıyorum. Üzerinde çalışmalar yapılıyor. İlaç firmaları aşığı ilk bulan, dünyaya ilk satmaya çalışan olmak için yarışıyor. Hatta bulunmuş bile olabilir. Çünkü bu süreçte yaşanan korku, ilaca veya aşığı olabilecek talebi daha da körüklüyor. Kesinlikle bir çözüm bulunacağını düşünüyorum.”

K8: “Bulunur mu emin değilim; ama bilim insanları bunun için çalışıyor.”

Film izleyen katılımcıların bakış açısını öğrenmek ve onlardan film hakkında genel bir değerlendirme almak için onlara “Filmin sonunda neler hissettiniz? Bu hissettiklerinizin pandemi bağlamında değerlendirecek olursanız ne söylemek istersiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların genel kanaati yaşanan sürecin sıkıntılı olduğuna yönelik olmuştur. Filmi izledikten sonra katılımcılarda tedirginlik başta olmak üzere olumsuz duyguların oluştuğu tespit edilmiştir.

K2: “Çok tedirgin oldum. Özellikle yağmalama sahneleri ve yaşanan cinayetler beni korkuttu. Bir an ‘Bunları yaşar mıyız?’ diye aklımdan geçirdim.”

K3: “Filmin sonunda insana ürküntü geliyor. Bu kadar gerçekçi ki robot falan olsa etkilenmez ama günümüzün aynısını yaşıyoruz.”

K4: “Umarım çabuk biter. Film bir buçuk saate sığdırıldı. Biz kaç aydır bekliyoruz. Umarım filmdeki

gibi biz de çabuk kurtuluruz.”

Sorunun bu kısmında katılımcılarda etkili olan duygulardan biri de bu sürecin uzun olacağı kaygısı olmuştur. Filmde gösterilen bazı sahnelerin şimdilerde katılımcılar tarafından yaşanıyor olması genel bir umutsuzluk oluşturmaktadır. Ayrıca pandemi sürecinde hayatlarındaki birçok alışkanlığın değiştiği katılımcılar tarafından dillendirilmiştir.

Sonuç

Çalışmada gerçekleşen görüşmeler ele alındığında, film genelinde yapılan okumanın egemen bir okuma olduğu ortaya çıkmaktadır. Pandemi sürecinde dünya genelinde yaşanan sıkıntılar Türkiye’de de yaşanmıştır. İlk, orta ve yükseköğretimde dersler yüz yüze yapılamamış, alışveriş merkezleri, havaalanları kapatılmış, kimi zaman sokağı çıkma yasağı ilan edilmiş, camiler ve diğer ibadet merkezleri geçici olarak kapatılmıştır. Tüm bu gelişmeler göz önüne alındığında Covid-19 virüsü her kesimden insanı etkilemiştir. Bu bağlamda katılımcılar tarafından izlenen “Salgın” filminin alınlanmasında pandemi sürecinin etkili olduğu görülmüştür. Filmi izleyen kişilerin Hall’un modeline göre çoğunlukla egemen bir okuma yaptıkları tespit edilmiştir. Bu anlamda bir iki soru dışında filmin metinlerinin kodlanmasında neredeyse muhalif ve müzakereci bir okumanın gerçekleşmediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların tümü filmi ilk defa izlediklerini belirtmiş, filmde gördükleri sahnelerini pandemi sürecinde yaşadıklarıyla özdeşleştirmişlerdir. Covid-19 salgınına yaşayan katılımcılar filmde alınan önlemleri onaylayarak kod açımı noktasında egemen bir okuma yapmışlardır. Özellikle yetkilerin alınması gereken önlemlerin tartışıldığı bir sahnede okulların kapatılması ve diğer önlemlerin çoğu, pandemi döneminde yaşanmıştır. Bunlardan bazıları okulların kapatılması, toplu ulaşımda kısıtlamaların gerçekleşmesi ve şehirlerarası uçak ve otobüslerin yasaklanmasıydı. Önlemler katılımcılar tarafından dikkate alındığında ve kendilerinin de benzer şeyler yaşadıkları tespit edilmiştir.

Filmde virüs, Hong Kong’dan tüm dünyaya yayılmaktadır. Özellikle şehirlerin askerler tarafından kapatılması ve benzeri uygulamalar dikkat çekmektedir. Filmde insanları korumak için alınan önlemlerin çok abartılı olmadığını olması gerekenin yapıldığını belirten bazı katılımcıların bu önlemleri onayladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılar Hall’ın kodlama/kodaçımı modeline göre egemen okuma yapmıştır. Bazı katılımcılar ise bu önlemleri çok gereksiz ve abartılı bularak muhalif bir okuma gerçekleştirmişlerdir.

Yapılan görüşme sırasında katılımcıların farklı okumalar gerçekleştirdiği gözlenmiştir. Filmde aşı bulunduktan sonra aşı dağıtımının kurayla gerçekleştirilmesi katılımcılar tarafından eleştirilmiştir. Yine kültürel ve dini sebeplerden dolayı filmde domuz etinin tüketilmesi virüsün kaynağı olarak görülmüştür. Katılımcılar bunu dini kurallara uymama şeklinde algılamıştır. İslam’da domuz yemenin yasak olduğunu bilmeyen insanlar, bunu bu şekilde okumayacaktır. İslami inanca göre domuz etinin yenmesinin haram kılınmış olması bu yargının oluşmasında önemli bir etkidir. Batı kültüründe bu sahneler farklı yorumlanacak ve dini bir bağlantı gerçekleşmeyecektir. Bu tamamen görüşmecilerin kültürel ve toplumsal yapısıyla ilgidir.

Pandemi sürecinde tüm dünyada sağlık çalışanları büyük bir risk taşımıştır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de onlarca sağlık çalışanı virüsü kapmış ve bazıları hayatını kaybetmiştir. Filmde de benzer durumların yaşandığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Gerek gerçek hayattaki doktorların

gerekse filmdeki karakterlerin çabaları katılımcılar tarafından değerli görülmüştür. Bu süreçte en çok fedakârlık gösteren kesim için gösterilen doktorlar katılımcıların çoğunun takdirini kazanmıştır.

Sonuç olarak farklı okumaların birkaç soru dışında gerçekleşmediği saptanmıştır. Genelde yapılan alımlama analizlerinde çoklu bir okumanın (Alıcı, 2019; Demir, 2007; Medin, 2016; Nisan ve Şentürk Kara, 2018, Şeker 2009) gerçekleştiği görülmektedir. Pandemi sürecinin farklı şekilde seyretmesi ve birçok şeyi etkilemesi filmde verilen bazı mesajların olduğu gibi kabul edilmiş olması dikkat çekicidir. Özellikle katılımcıların “pandemi süreci olmasaydı bu filmi hiçbir şekilde gerçekçi bulamazdık” yorumları bunu desteklemektedir. Pandemi sırasında, insanların yaşadıkları psikolojik durum, filmi alımlamalarında etkili olmuştur. Sokağa çıkma yasakları, sosyalleşmenin azalması, maske ve mesafe gibi uygulamalar insanlar üzerindeki olumsuz etkiler bırakmaktadır. Bu etkiler dikkate alındığında özellikle Türkiye’de pandemi gerekçesiyle uygulanan ilk sokağa çıkma yasağı öncesinde insanların telaşlı halleri, marketleri doldurmaları ve alışveriş yapmaları yaşanan kargaşanın boyutlarını ortaya koymaktadır. Bu uygulamalar katılımcıları etkilemiş ve pandemi sürecini yaşayan görüşmeciler filmin bazı sahnelerini bundan dolayı daha gerçekçi bulmuştur.

Yine yaşanan yağmalama olayları, insanları yemek dağıtımında isyan çıkarmaları ve evlerin basılması katılımcılar tarafında doğru karşılanmamasına rağmen bu sürecin uzaması halinde kendilerinin de bu tür olaylarla karşılaşabilecekleri olasılıkları ifade edilmiştir. Sonuç olarak, pandemi sürecinin filmi okumada etkili olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Aksoy, E. (2018). Türk Üniversitelerinde Kültürel Çalışmalar Alanının Kurumsallaşması, Turkish Studies International Congress on Social Sciences II, Volume 13/15, Spring 2018, pn. 431-442. 9(2), 251-266.
- Alıcı, B. (2019). Bizim İçin Şampiyon Filminin Alımlama Analizi. *sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 391-430.
- Bakioğlu, B., ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Değirmenci, B. (2020). Covid-19 Algısının Sosyal Endişeler Üzerindeki Etkisinde “Sıkıntıya Dayanmanın” Aracılık Etkisinin İncelenmesi. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi* (6) 83-93
- Demir, K. N. (2007). Elazığ’da Kurtlar Vadisi Dizisinin Alımlanması, *Sosyal Bilimler Dergisi*, , 9(2), 251-266.
- Demirci, O. (2020). <https://www.onurokandemirci.com/”Salgın”-filmleri-izlemenin-psikolojisi/>
- Erdoğan, İ., ve Alemdar, K. (2010). Öteki kuram: Kitle iletişim kuram ve araştırmalarının tarihsel ve eleştirel bir değerlendirmesi. Ankara: Erk Yayınları
- Hall, S. (1980). “Encoding and Decoding in the Television Discourse”. (in) *Culture, Media, Language* . (eds.): S . Hall, et al. Landon: Hutchinson. pp. 1 97-208.
- Hall, S. (2005). “Kodlama, Kodaçıklama”, *Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma* (Çev. Yiğit Yavuz), Der. Şahinde Yavuz, Ankara: Vadi Yayınları, 85-97.
- Hall, S. (2008). *Kültürel Çalışmalar ve Teorik Mirası*. Çelenk, S.(der.) içinde. *İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar*. Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Hatun, O., Dicle, A. N., ve Demirci, İ. (2020). Koronavirüs Salgınının Psikolojik Yansımaları ve Salgınla Başa Çıkma.

Electronic Turkish Studies, 15(4).

Hojjer, B. (2005). İzleyicilerin Televizyon Programlarını Alımlayışı: Kuramsal ve Metodolojik Değerlendirmeler, Şahinde Yavuz (çev ve der), Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma, Vadi Yayınları, Ankara.

Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 4(1), 3-17.

Kellner, D. (2008). Ayrımın Üstesinden Gelmek: Kültürel Çalışmalar ve Ekonomi-Politik. İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar. Sevilay Çelenk (der.) içinde. Hakan Ergül (çev.). Ankara: De Ki Basım Yayım, 147-172.

Kırman, F. (2020) Sosyal Medyada Salgın Psikolojisi: Algı, Etki ve Başa Çıkma. Dünya İnsan Bilimleri Dergisi, (2), 11-44.

Levent, S. (2016). Zorunlu Göçe İlişkin Belleğin Oluşmasında Filmlerin Katkısı: Dedemin İnsanları ve Bir Tutam Baharat Filmlerinin Alımlanması. Moment Dergi, 3(2).

Maigret, É. (2014). Medya ve İletişim Sosyolojisi. (4. Baskı) (Çev. Halime Yücel). İstanbul: İletişim

Medin, B. (2016). Kahramanın Ç Hali: Temsil ve Özdeşlik Bağlamında Behzat ç. Üzerine Bir Alımlama Çalışması. Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 1(1).

Misoch, S. (2015): Qualitative Interviews, Berlin/München/Boston: De Gruyter Oldenburg.

Mutlu, E. (1999). Televizyon ve Toplum, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Ankara.

Nisan F., ve Şentürk Kara, E. (2018). Göçün Ardından, e-kitap, İksad Yayınları

Nisan, F., ve Bekiroğlu, H. A. (2016). Aşk-I Memnu Dizisinin Alımlanması Üzerine Bir Çalışma. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 6(2), 46-66.

Orta, N., ve Ekici, A. (2017). Filmlerle Üretilen Eril Dünya: Romantik Komedilerle İdealize Edilen Evlilik ve Kadının Konumu. Selçuk İletişim, 10(1), 295-319.

Smith, P. (2007). Kültürel Kuram, çev. Selime Güzelsarı ve İbrahim Gündoğdu. İstanbul: Babil Yayınları.

Şeker, T. (2009). 5n1k Haber Programının Alımlama Analizi. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 5(4), 105-117.

Şeker, T., ve Şimşek, F. (2012). Kodlama-Kodaçımı Bağlamında Muhteşem Yüzyıl Dizisinin Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Alımlama Analizi. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 7(2), 111-120

Şeker, T., ve Tiryaki, S. (2013). Savaş Fotoğrafçısı Filminin Alımlama Analizi. Global Media Journal, 6, 196-212.

Xiao, H., Zhang, Y., Kong, D., Li, S., ve Yang, N. (2020). Social Capital and Sleep Quality in Individuals Who Self-Isolated for 14 Days During the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in January 2020 in China. Medical Science Monitor : International Medical Journal of Experimental and Clinical Research, 26, e923921-e923921-1- e923921-8)

Yaylagül, L. (2014). Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. Ankara: Dipnot.

Yıldırım, S. (2020). Salgınların Sosyal-Psikolojik Görünümü: Covid-19 (Koronavirüs) Pandemi Örneği. Electronic Turkish Studies, 15(4).

İnternet kaynakları

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-178091/> (erişim tarihi:18/02/2020)

<https://m.haber7.com/yasam/haber/2953556-salgin-contagion-filmi-gercek-mi-”Salgın”-filmi-koronavirusu-mu-anlatiyor> erişim(erişim tarihi:20/02/2020)

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51177538https://Covid-19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir.html>(erişim tarihi:18/02/2020)

A study on the reception of the “Epidemic” Movie in the Pandemic Process

Extended Abstract

In the study, the kind of the reading of the dominant, deliberative and oppositional reading types, which Hall, considered as the most significant representative of the cultural studies tradition, evaluated in the part of “coding-encoding”, on the people from diverse status was examined by perception analysis. In other words, these types of reading address the cognitive mechanism of hidden messages in people. In the context of the pandemic, the codes shown in the movie “Pandemic”, how the audience read the movie and how the process they lived through the film are important in terms of analysis.

In this study, it was assumed that the messages or readings of the movie “Pandemic” would be more apparent with the understanding of the pandemic process, and a reception analysis was made for these messages. The study was carried out with 8 participants using one-to-one online meetings with cognitive reception analysis and in accordance with the spirit of the time (all collective meetings held in this period were made in the form of online video conferences). In the theoretical section of the paper, details about cultural studies is discussed. In the study, attention was paid to the differences in education, cultural level and economic conditions of the participants selected as samples. The questions asked in order to reveal the understanding of the messages provided in the movie “Pandemic” were carried out with reception analysis.

Considering the interviews in the study, it is revealed that the reading throughout the film is a dominant reading. The difficulties were also faced in Turkey during the worldwide pandemic era. In primary, secondary and higher education, classes could not be held face to face, shopping centers and airports were closed, curfews were declared at times, mosques and other worship centers were temporarily closed. Considering all these effects, Covid-19 virus has affected people from all walks of life. In this context, it was observed that the pandemic process was effective in the reception of the movie “Pandemic” watched by the participants. It has been determined that the people who watched the film mostly read a dominant reading according to Hall’s model. In this sense, it has been determined that almost an oppositional and deliberative reading did not take place in the coding of the film’s texts, except for a few questions. What happened during the pandemic period can be reported to be accurate in reading this in this way.

All the participants compared first-time viewing of the film and the scenes they saw in the film with what they witnessed during the pandemic process. Participants who experienced the Covid-19 outbreak approved the measures taken in the film and made a dominant reading at the point of code opening. Especially in a scene where the precautions to be taken by the authorities are discussed, the closure of schools and most of the other measures were experienced during the pandemic period. Some of these were the closure of schools, restrictions on public transportation, and prohibition of intercity planes and buses. When the precautions were taken into consideration by the participants, it was found that they had similar experiences.

In the film, the virus spreads all over the world from Hong Kong. During the pandemic process, the virus spread from Wuhan, China, and afterwards, worldwide measures against the virus draw attention. In particular, the closure of cities by the soldiers and similar practices draw attention. It is understood that some of the participants who stated that the measures taken to protect people in the film were not exaggerated and they were necessary, approved these protections. Participants made

dominant reading according to Hall’s coding / encoding model. Some participants considered these tests to be too excessive and dramatic, and made a dissented reading.

It is noteworthy that the pandemic process unfolds differently, influencing many aspects and embracing some of the messages given in the film as they are. Particularly, the participants’ comments that “if there was no pandemic process, we would not find this movie realistic in any way” supports this. It was also stated that the looting incidents, the riots in the distribution of food and the raiding of the houses were not welcomed by the participants, but if this process was prolonged, they could encounter such incidents. It can be said, as the last sentence on the study, that the pandemic process is effective in reading the film.